

N:o 21.

Af Herr **J. O. Boström:** *Angående bidrag af statsmedel för aflönande af biträdande lärare och lärarinnor vid folkskolor samt lärare och lärarinnor vid mindre skolor.*

Genom Kongl. kungörelsen den 16 Juni 1875 är åt skoldistrikt beviljadt såsom bidrag till aflönande af lärare eller lärarinna vid småskola samt af hvarje biträdande lärare eller lärarinna vid folkskola ett årligt statsanslag af 100 kronor, under vilkor att sådan lärare eller lärarinna i årlig lön uppbär minst 200 kronor och är med undervisningen sysselsatt minst åtta månader af året. Derjemte skulle skoldistrikt, som ville öka årslönen för dylik lärare eller lärarinna från 200 till 250 kronor, ega att, utöfver hvad det förut erhållit, af statsmedel undfå hälften eller 25 kronor för hvarje sådan lönetillökning, under vilkor att distriktet tillskjuter en lika stor summa.

Genom Kongl. kungörelsen den 11 Januari 1878 är förordnadt, att skoldistrikt, som vill öka årslönen för lärare eller lärarinna vid *småskola* från 250 till 300 kronor, eger att af statsmedel undfå hälften eller 25 kronor af denna lönetillökning, med vilkor att läraren eller lärarinnan genom offentlig pröfning ådagalagt sig hafva inhemtat de kunskaper, som förvärfvas genom begagnande af sju månaders undervisning vid något af staten eller landsting underhållet seminarium o. s. v.

Kongl. kungörelsen den 16 Juni 1875 medgifver sålunda statsbidrag till aflönande af *både* biträdande lärare och lärarinnor vid folkskolor *och* lärare och lärarinnor vid småskolor. Deremot beviljar Kongl. kungörelsen den 11 Januari 1878 förhöjdt statsbidrag *blott* för aflönning af lärare

och lärarinnor vid småskolor. Men *ingendera* af dessa Kongl. kungörelser tillerkänner statsbidrag till lärares och lärarinnors aflöning vid *mindre skolor*. Och dock funnos i riket år 1878, enligt den 1880 års Riksdag i nåder meddelade berättelsen om hvad i riket sedan sista Riksdags sammanträde sig tilldragit, icke mindre än 301 lärare och 572 lärarinnor, tillsammans 873, som undervisade i *mindre skolor*. Vid *småskolor* voro samma år anställda 4,487 lärare och lärarinnor. Den numera i lag gällande skilnaden emellan mindre skola och småskola, enligt hvilken den mindre skolan intager, att jag så må säga, en högre ståndpunkt än småskolan och utgör en slags ^{små}mellanlänk mellan denna och folkskolan, finnes, såvidt jag känner, icke lagstadgad förr än genom Kongl. cirkuläret den 31 December 1875, i enlighet hvarmed skolrådets uppgifter om folkundervisningen för närvarande uppgöras. Af hvad jag här tagit mig friheten anföra, och så framt jag kunnat rätt utröna och fatta *ordalydelsen* af gällande Kongl. kungörelser angående bidrag af statsmedel till aflönande af lärare och lärarinnor vid här ifrågavarande undervisningsanstalter, synes mig framgå, att skoldistrikt för närvarande eger af statsmedel under vissa stadgade vilkor undfå ett maximi-bidrag af 1:o) etthundratjufufem kronor till aflönande af biträdande lärare och lärarinnor vid folkskolor, 2:o) etthundrafemtio kronor till aflönande af lärare och lärarinnor vid småskolor. Men angående skoldistrikts erhållande af statsbidrag till aflönande af lärare och lärarinnor vid mindre skolor med deras *nuvarande* betydelse synes *intet* vara i lag stadgad. Att det oaktadt lönetillskott af allmänna medel medgifvits äfven dessa skolor är otvifvelaktigt och uppgifves äfven i förut nämnda nådiga berättelse om hvad i riket sig tilldragit (se sid. 44); och att förmoda är att dessa lönetillskott beviljats genom att medelst en »tillmötesgående» lagtolkning anse mindre skolor vara detsamma som skolor försedda med biträdande lärare eller lärarinnor.

Men att skoldistrikt *eger* för aflönande af lärare och lärarinnor vid *småskolor* erhålla statsbidrag af ända till 150 kronor, men *icke* eger sig i lag tydligt tillförsäkrad denna rätt för aflönande af lärare och lärarinnor vid mindre skolor samt biträdande lärare eller lärarinnor, utan att på sin höjd 125 kronor statsbidrag torde för sådana på ett högre stadium än småskolan stående undervisningsanstalter kunna erhållas, det synes vara, lindrigast sagdt, en oegentlighet och är en brist i vår lagstiftning angående folkundervisningen så påtaglig, att den torde blott behöfva påpekas för att blifva afhulpen.

En ärad representant från Upsala län har redan i Riksdagens Andra

Kammare väckt motion i ungefär samma syftemål, som jag har, angående biträdande lärare och lärarinnor; men, emedan denna motion, hvars syftemål jag dock med nöje biträder, icke synes mig till fullo uttömmande eller uttryckande hvad enligt min tanke i frågan bör sökas, eftersom den blott berör aflönandet af biträdande lärare och lärarinnor vid folkskolor, men icke lärare och lärarinnor vid mindre skolor, hvilka dock i gällande folkskole-författningar, enligt deras ordalydelse, äro upptagna såsom särskilda undervisningsanstalter, och om hvilka här ock synes böra särskildt blifva fråga, har jag dristat anse mig böra för frågans fullständiga och tydliga lösning framställa motion i ämnet.

Med stöd af hvad jag anfört vågar jag derföre vördsamt föreslå och hemställa, att Riksdagen tacktes för sin del besluta,

att skoldistrikt eger för aflönande af biträdande lärare eller lärarinnor vid folkskolor samt lärare eller lärarinnor vid mindre skolor att af statsmedel undfå enahanda bidrag, som Kongl. kungörelsen den 11 Januari 1878 för aflönande af lärare och lärarinnor vid småskolor medgifver, under de vilkor som denna Kongl. kungörelse för dessa bidrags erhållande bestämmer.

Stockholm den 24 Januari 1880.

J. O. Boström.
